

04-03-046

Sven Stolpe spår nazirevolusjon i Norden — dersom vi ikke blir livsforvandlet —

Bergens Tidende 4.2.39

Studenter-samfundet protesterer mot censur,

enten den forekommer i Bergen eller i Trondheim.

Igåraftes holdt den svenske forfatter Sven Stolpe foredrag i studentersamfundet. Møtet begynte etter en akademisk halvtime, og formannen åpnet møtet med å referere et forslag til vedtak, anmeldt av Thams Lyche:

Studentersamfundet i Bergen protesterer mot den tyske konsuls forsøk på å øve censur overfor norsk dndsliv.

Retten til fritt å gi uttrykk for sin mening i tale, skrift og bildende kunst hører til det nødvendige grunnlag for enhver demokratisk samsfundsordning.

I den tid vi nu gjennomlever er det en av våre viktigste oppgaver å styrke og befeste denne rett.

Vår protest er derfor også rettet mot de norske borgere som har bidratt til at den utenlandske censur i dette tilfelle er blitt effektiv.

Forslaget blev støttet av teatersjef Hans Jacob Nil sen og gikk igjennem mot to stemmer. Derpå anmeldte Hans Jacob Nil sen et resolusjonsforslag, som gikk igjennem uten motstand:

Studentersamfundet i Bergen henstiller til Studentersamfundet i Trondheim ikke å fjerne den taler ved studenterympiaden som studentersamfundet og olympiakomiteen selv har uttatt.

Den »produktive myte«.

Dermed ble ordet gitt til foredragsholderen, som meget snidlig innledet ved å si at det hadde interessert ham å høre hvad studentersamfundet i Bergen hadde å sysle med. De hadde de samme problemer i Sverige. Foredragsholderen hadde det inntrykk at demokratiets forsvarslinjer var sviktende. Selv trygge gamle demokrater var ved å miste motet og la sig sluke av diktaturstatenes pågangsvilje. Det gamle vesterlandske demokrati har i grun-

Foredragsholderen, frk. Blytt, Thams Lyche og Arnljot Dahl.

nen, sa Stolpe, sin siste forsvarslinje i Norden. Men enda lar det sig ikke nekte at det er diktaturstatene som har den store slagkraft. De opererer med den politiske myte. Tyskerne bruker myten om jødernes store forbrytelser mot Tyskland, og Italia bruker myten om at det er italienerne som ved sin seirrike krig frelste de allierte fra nederlaget. I Tyskland går man så vidt at man bruker »Der Stürmer« som grunnlag for tyskundervisningen i folkeskolen. Taleren refererte samtaler med ledende tyskere om disse løgnene som »Der Stürmer« anvendte i sin ophisselseskampanje. »Ikke kall det løgn,« sa en av dem. »Kall det produktiv myte«.

Og en italiensk venn av ham svarte på spørsmål om hvor mange det var som visste at den italienske myte var løgn:

»Til å begynne med var vi nokså mange. Men nu er det ikke mange igjen.«

De ledende intellektuelle nazistføres påstand er, at man ikke kan drive et folk som tyskerne til virkelig handlingsdyktig hat uten en sterkt suggestiv myte.

For øvrig, hevdet hr. Stolpe, er det

ikke alene diktaturstatene som arbeider med denne politiske myte. De sosialistiske partier i Norden anvendte den også i de store fremmarsjår i forrige århundre. De brukte myten om tusenårsriket, det snarlige helsosialistiske, lykkelige samfund.

Spørsmålet er om demokratiet skal skape sin myte.

Spørsmålet er, sa foredragsholderen, om demokratiens mangel på slagkraft beror på deres motvilje mot myten. I Sverige har der vært ivrig diskusjon om man ikke burde skape en sterk nordisk myte, som kunde slåes fast gjennom presse, litteratur og kringkasting for å skape en mere slagdyktig front. Men svaret blev »nei, nei« sa Per Albin Hanson. Demokratiet kan aldri bruke midler som ikke er i overensstemmelse med dets mål.

Taleren hadde fra sin kontakt med ledende kretser i diktaturlandene et meget sterkt inntrykk av en kolossal menneskeforakt hos de ledende nazister. Menneskene er bare en dum masse som man ved hjelp av suggestion kan lede dit man vil ha dem, efter diktaturets opfatning.

Spørsmålet for oss er, hvorledes kan man innenfor demokratiets fasade skape mennesker som er immune mot denne suggestion? Hele det demokratiske menneskeskapende system, først og fremst skolen, er totalt fremmed for den enkleste form, når det gjelder å innprente elevene nødvendigheten av samarbeid. Efter endt skolegang slenges de ut i livet som fullkomne små individualister. Så slett er systemet.

Mennesketypene i de demokratiske land kan, med anvendelse av den enkleste psykologi, sammenfattes i typer. Hovedtypen er det maskerte menneske, hvis hovedopgave i livet er å skjule sig selv for sine medmennesker. De anlegger en maske for ikke å bli gjennemskuet. Slike mennesker kan ikke gi fellesskap. De kan ikke ofre sig med full kraft for det store samsfunds messige forlangende som demokratiet stiller til den enkelte.

Kristendommen kan skape fellesskapsmennesket.

Her, sa foredragsholderen, har det kristne synspunkt en viss interesse. Det virkelig kristne menneske kaster sin maske og samler sin kraft mot vesentlige mål. Det fullkomne menneske hadde han aldri truffet. Men han hadde truffet skissen til en ny mennesketype, innenfor det kristent livsforvandlede menneske. Slike mennesketyper kan ikke leve i isolasjon. De kjenner fellesskapet. Den demokratiske opfostring har meget å lære av det kristne fellesskapsmenneskes holdning.

Efter denne forholdsvis almene innledning kastet foredragsholderen sig inn i en beskrivelse av det demokratiske menneske, som bekjenner demo-

kratiets idealer med munnen, mens de privat er ynkelige, motløse, kompromissglade, nederlagsbetonte, lascive, grådige ekteskapsbrytende nederlagsmennsker. Han holdt demokratiets ideale krav op for øinene på studentersamfundet som en Gregers Werle, inntil alle ikke-Oxford-demokratene i salen følte sig som skjære Hjalmar Ekdaler. Av slike råtnede egg, sa foredragsholderen, kan man ikke lage en skikkelig demokratisk omelett. Det er gått sopp i demokratiet.

Sverige betegnet han som det ster-

keste demokrati i verden. Men selv det svenske demokrati vil aldri kunne stå imot en høit opdrevet nazistisk suggestion. Bare det kristne livsprinsipp kan berge demokratiet. Den som ikke i alle sine private forhold er helt igjennem demokratisk, rettfærdig mot sine undergivne og tro mot sin kone, hjelper bare demokratiets fiender i undergravningsarbeidet.

Er det noget annet prinsipp enn kristendommens som kan berge demokratiet? spurte foredragsholderen. Kan humanismen hjelpe? Når trafikreglene skal skiftes over fra høirekjøring til venstrekjøring, og man beslutter å gi trafikantene en overgangsperiode som tillater begge kjøretretninger, er det omtrent det samme som humanisme. Med denne enkle definisjon anså han sig ferdig med humanismen.

Så har vi, sa taleren, alle disse trygge tilskuere som sitter og korsrer sig over verdens utvikling, trygg på at slikt kan ikke hende hos oss. Det var som konen som ikke vilde tro at det brente i huset hennes. »Ånei, det hender nok aldri noenting her i Tvedestrand,« sa konen.

Alle disse pjaltede små livsnederlag og kompromisser, de er det som skaper verdens nød, sa foredragsholderen. De absolutte krav til en selv, det er kristendommens krav. Og uten dem kan demokratiet ikke bestå.

Man kan naturligvis ikke med et slag forandre hele verden, men en liten, determinert minoritet av kristne fellesskapsmennsker kunde frelse demokratiet, sa taleren. Men da må også alle de nuværende samfundsorganer omstyrtes,

Foredraget fikk sterkt bifall fra en rekke medlemmer, som halvannen time forut nettop hadde vedtatt fortrøstningsfulle demokratiske resolusjoner.

Diskusjonen blev innledet av Arnljot Dahl, som ikke vek tilbake for å nevne ordet Oxford. Han hadde selv et bittert personlig oppgjør med Oxford-bevegelsen. Ikke desto mindre kunde han finne sig i å arbeide på samme front som bevegelsen, dersom den var rettet mot diktaturstatene.

Lektor Valeur hadde derefter ordet. Han fant at foredraget ikke hadde noget med Oxford å gjøre. Han holdt et oppgjør med demokratiets ten-

dens til organisasjon. Demokratiet må finne et nytt idégrunnlag, og det er selvvirksomhet.

Aslaug Blytt fant en vesensforskjell mellem ditaturstatenes myter, som var bygget på forfalsket historie, og arbeiderbevegelsens, som var bygget på et fremtidshåp. Hun hadde for øvrig truffet dette ideelle fellesskapsmenneske oftere innenfor arbeiderbevegelsen enn innenfor kristendommen. Hun savnet også hos foredragsholderen en erkjennelse av at man må arbeide ikke alene på den moralske utvikling, men også på utviklingen av individenes økonomiske betingelser.

Lektor Bull erklærte sig enig med foredragsholderen i at demokratiet har tapt på forhånd, dersom det ikke kan reise en idé, et like stort fond av idealisme, som diktaturstatene. Men en slik idealisme må kunne kanaliseres i den riktige retning. Ellers kan den jo like godt bli til fascisme.

Herman Tønnesen hadde bare tre minutters taletid til å finne de rette ordene på. Hans søken var meget underholdende.

Hans Jacob Nilsen fant det underfallende av Stolpe at han ikke identifiserte kristendommen med kirken. Han uttalte sin forbauselse over at menn med en slik opfatning som Stolpe gikk inn for å revolusjonere kirken.

Thams Lyche savnet en definisjon av begrepet demokrati. Han fant talerens generelle karakteristik av det demokratiske menneske meget utflytende. For øvrig hadde han truffet dette ideelle fellesskapsmenneskeblandt atester, men ikke blandt kristne.

Dr. Fægri hadde inntrykk av at foredragsholderens menneskeforakt i grunnen var på linje med diktatorenes, men han hadde byttet om hatets myte med kjærlighetens.

Stolpe avsluttet diskusjonen med en kort replikk. Han definerte demokrati som et samfund av mennesker som ved eget valg påtar sig en rekke forpliktelser i motsetning til diktatur, hvor en liten gruppe påla alle mennesker en rekke forpliktelser. Til teatersjefens kritikk svarte han at en revolusjon i kirken var høist påkrevet, men at han og hans meningsfeller foretrakk å gå inn for positivt arbeid.

Haugesunds Dagblad Oxfordteam igår.

I forbindelse med Sven Stolpes foredrag.

3.2.39

I forbindelse med dr. Sven Stolpes foredrag igår var det et oxfordteam som ganske hadde internasjonal karakter. Det var nemlig i Sven Stolpes følge en rekke utlendinger, svensker, dansker, engelskmenn og amerikanere, og der blev holdt møter både foran og efter foredraget.

Herrene reiste igår kveld videre til Bergen hvor det idag er foredrag og møter.

Smaalemenes Ansittende Oxfordmøtet Halden på Venåshytta 6.2.39

hadde samlet omkring 100 mennesker. Det var gruppefolk tilstede fra Oslo, Fredrikstad Moss og Halden.

Møtet blev åpnet av lærhandler Bjarne Børresen, Halden, som ønsket velkommen, og den første del av møtet blev så ledet av elektrotekniker Sverre Svahn fra Fredrikstad og ingeniør Jens Magnus, Oslo. Det var vesentlig unge mennesker tilstede på møtet.

Oxford-gruppefolk på besøk.

Med natttruten imorges kom der fra Haugesund en del internasjonale og norske Oxford-gruppefolk. Vi nevner Howard Blake, John Morrison og Edward Goulding, den danske journalist Gudrun Egeberg, den svenske forfatter Sven Stolpe. Videre advokat Wikborg, Sten Bugge, Randulf Haslund og fru Cecilie Klaveness m. fl. fra Oslo samt endel gruppedlemmer fra Stavanger og Haugesund. De fleste blir her i byen til søndag kveld.

Som før nevnt taler Sven Stolpe i Studentersamfundet ikveld om »Demokrati og kristendom«.

Dagen

3.2.39

Sven Stolpe om falske og ekte demokrater.

Bergen Arbeiderblad

4. 2. 39

Interessant foredrag og debatt i Studenter-samfundet igår.

Stolpe undsier kirken fullstendig, men mener at kristendommen er demokratiens eneste redning idag.

På Studentersamfundets møte igår holdt den svenske forfatter Sven Stolpe foredrag om «Kristendom og demokrati». Det var stuende fullt hus og stort fremmøte av Stolpes Oxfordvenner.

Foredraget var et spirituelt og interessant streiftog inn på demokratiets ideologiske problemer, og lå for såvidt helt i tråd med de resolusjoner som var blitt behandlet tidligere på kvelden. Stolpe slo fast at «demokratiets forsvarsproblem» er rykket oss nærmere inn på livet. Vi føler at også vårt eget demokrati er truet. De diktatoriske stater har en stor overlegenhet, de har en politisk myte som hele folket samles om og ledes etter. Ledende nazister vet at myten om de djevelske fjender ikke er sann — en mann innrømmet det også overfor Stolpe — men man skaper myten for å fascinere folket, drive det frem, få det til å hate. I Italia er folk berfast overbevist om at det var Italia som reddet de allierte i verdenskrigen, og at det derfor har rett til å kreve både Etiopia og andre land! Arbeiderbevegelsen har sin myte — om tusenårsriket og kapitalismens sammenbrudd. Må ikke demokratiet også ha en slik myte? Spørsmålet har vært diskutert meget i Sverige, og svaret er blitt et absolutt nei. Demokratiet kan ikke benytte midler som strider mot dets mål. Vi må gå andre veier. Vi må opdra det demokratiske menneske, ikke som nå, da vi har et demokratisk system, men samtidig et opdragelsessystem som arbeider som om det var helt ukjent med demokratiets forpliktelser. Studenten ramler inn i samfundet og opdager at det stilles lojalitetskrav til ham, men hele utviklingen i skolen har drevet ham til individualisme, til karriere for sig selv. Undrer man sig likevel over at demokratiet er svakt!

Stolpe kom så inn på hovedpunktet i sitt foredrag: Det må skapes en ny mennesketype i demokratiene, ellers kan de ikke eksistere. Vi har idag forskjellige typer. Maskemennesket treffer vi ofte på, mennesket som splittes og forøder hele sin kraft med å spille

en rolle av hensyn til den sociale posisjon. Slike mennesker kan ikke gi fellesskap, men stiller selv alle mulige krav til samfundet. En ny kristen mennesketype må her komme inn, helt ærlig og uselvisk, en mennesketype som ser tvers gjennom masken og tar ansvar. En annen type som hyppig finnes i vårt demokratiske Norden er dem som protesterer, som påberoper sig demokratiet i enhver situasjon, men som selv ikke oppfyller sine minste plikter mot det samme demokrati. De snyter til og med på selvangivelsen! De stiller alle krav til demokratiet, men oppfyller ikke selv de mest elementære. Det straffes med fengsel når man utsteder en check det ikke er dekning for, men hvem som vil kan dra store checker på demokratiet uten den minste dekning! En husmor vil protestere med løftet sleiv mot at det går an å lage en god omelett av råttne egg. Men vi vil lage et sterkt demokrati av råttne demokrater! Får vi ikke en endring her, er demokratiene dømt. Mennesket i demokratiene må ha høyere livskvalitet enn i diktaturstatene. Og her må den kristne tro tre til, ikke den kristne kirke, men det kristne menneske som nå begynner å tre frem. Vi må leve vårt eget liv som demokrater, så det kan tjene som modell for andre. Ikke gå inn på kompromisser under «humanistisk» kappe. Hva betyr det? Jo, at man i et land med venstrekjøring som skal gå over til høirekjøring, etablerer en overgangstilstand hvor både høire- og venstrekjøring er tillatt! Og det går ikke. Men det er det man forsøker i Europa idag.

Vi kan ikke sitte som tilskuere med en orkestergrav mellom oss og fiendene. Da er vi selv med i fiendens leir. Det som hender i verden er resultatet av demokratiens slapphet og dype umoral. Det må stilles absolutte krav til hver enkelt. Er du

villig til å ofre noget? Og den eneste vei er her den personlige omvendelse, som taleren selv av egen erfaring kunde fortelle hadde utrettet store ting i Finnland. En elite av slike kristne mennesker må etableres, for at de med sitt eksempel kan lede andre. Vi har nå i snart 2000 år greidd å etablere kaos. Nå må vi skape en ny mennesketype, som skal skape et nytt samfund. Ellers vil demokratiene styrte i grus, ikke på grunn av ytre trykk, men på grunn av indre brister.

Stolpes foredrag høstet hjertelig bifall. Hans fri uttalelser vakte adskillig oppmerksomhet, særlig uttalelsen om at han ikke trodde kirken kunde utrette noget og at han på forhånd innrømmet all kritikk mot kirkens fortid, og uttalelsen om at hvis den «nye mennesketype» kunde skapes uten Kristus, så meget desto bedre, selv om ikke han trodde det. Det fremgikk av foredraget at Stolpe regnet sig som socialdemokrat.

I debatten etter foredraget angrep Arnljot Dahl den bevegelse Stolpe representerer, men som han ikke nevnte i foredraget: Oxfordbevegelsen. Dahl påviste hvorledes en sjeelig tvangstilstand presset tilståelser av mennesker, særlig ungdom, som «bekjente» synd. Når man skal presses til slike ærligheter, er det et svakt grunnlag å bygge på. Det eneste varige grunnlag vi kan bygge på er det vitenskapelige.

Aslaug Blytt protesterte mot at foredragsholderen nevnte tre «myter» på like linje. Den tyske og italienske myte beror på historisk forfalskning, sosialismens «myte» er et fremtidsmål. Men Stolpe har stillet om en ny myte: Det nye menneske. Hvorfor kaller han det for det kristne? Slike mennesker finnes i alle bevegelse, sannhetssøkende og ærlige, og de finnes oftest i arbeiderbevegelsen. Men ved siden av den ideologiske utvikling må vi ikke glemme den sociale og økonomiske, som Stolpe gjorde. En moralsk oppbygging er en dårlig patentmedisin, hvis den ikke følges av en økonomisk.

Trygve Bull syntes det var overordentlig meget av det Stolpe sa som trengte å sies. Men vår objektivitet og ærlige streben må ledes inn i riktig retning. Men hvorfor kaller Stolpe det kristendom, når han sier at det samme kan opnåes uten Kristus, og da desto bedre.

Tambs Lyché bemerket bl. a. at den mennesketype Stolpe hadde skildret som oftest var ateist.

Hans Jacob Nilsen vilde ikke la Stolpe slippe så lett fra ansvaret for kirken, en som kaller sig kristen må vel bekjenne sig til kirken. Men kirken velsigner våre granater. Og hvad er grunnen til at kirken kastes ut av Spania og Mexico? Intet er behageligere enn å tro på en myte, og her møtes kristendom og nazisme. Før den nye kristendom kan forvandle verden, må den foranstalte revolusjon i kir-

Videre var det innlegg av Valeur, Fægri og Rasmussen.

Stolpe fikk ordet til slutt og uttalte at når kirken står så dårlig, er det fordi den ikke har virkeliggjort kjærlighetskravet socialt. Demokrati er selvpålagte plikter. Det er mig en gåte at kirken i Spania har eksistert så lenge, det er mig en gåte at kirken overhodet finnes i verden idag, slik som den har optrådt mot alle rettferdige krav, bl. a. dem som arbeiderbevegelsen har stillet. Men jeg tror at vi står sammen om det prinsipielle: Forene alle krefter i intensiv realisering av sociale problemer.

På møtet blev Aug. Brinchmann valgt til samfundets representant i Studentsambandet. Som nytt styremedlem efter Jon Hartmark rykket også Brinchmann inn, mens stud. NHH Jon Sverre Dahl blev valgt til ny suppleant.

Fungerende formann, Sjur Lindebrække, meddelte at studentersambandets medlemmer er innbudt til Nordens møte hvor statsråd Engberg skal holde foredrag.

Morgenbladet 13. 2. 39
Oxford gjør fremstøt innen Norges Handelsstand.

House Party med veldig tilslutning lørdag og søndag.

Oxfordgruppen holdt lørdag og igår houseparty for forretningsfolk. Møtene som blev holdt i Handelsstanden i Oslo hadde en kolossal tilslutning av interesserte. Representanter for finsk, svensk, dansk og norsk forretningsliv fortalte hvordan forretningene, efter deres mening, kan brukes til nasjonenes moralske oprustning. Hensikten med møtet var også å planlegge nye fremstøt for kristendommen innen Norges Handelsstand.

Fredag eftermiddag tok housepartiet sin begynnelse under ledelse av redaktør Fredrik Ram m, det fortsatte med et aftenmøte, hvor disponent Knut Isachsen ledet og tok fatt igjen søndag formiddag under redaktør Ramms ledelse klokken 10.30 for å avsluttes med et eftermiddags- og et aftenmøte, hvor hver plass i den store festsal var optatt.

Blandt de utenlandske forretningsmenn var fabrikant John Erikson fra Borås, grosserer Jens Carl Just, grosserer Thorvald Pedersen og direktør Palsbøll, alle fra København, direktør Hugo Sandbakka fra Tammersfors og fabrikant Alfred Nielsen fra Silkeborg — de to siste var blandt eftermiddagens talere igår.

Fabrikkier Alfred Nielsen fortalte hvorledes forholdet mellom ham og fagforeningsarbeiderne som var ansatt i hans fabrikk totalt var forandret fra den tid han hadde gitt sitt liv til Gud og latt sine handlinger bestemme i de stille timer hvor Gud talte til ham. Før hadde han ikke sett annet motiv i forretnings- og industridrift enn trangten til å tjene penger. Arbeiderne var nødvendige redskaper for å opnå dette målet. Hans syn på dette var nu et helt annet. Fru Else Tusberg fra Vardø fortalte om forandringer i hennes liv siden hun tok bestemmelsen, direktør Hugo Sandbakka mente gjennom Guds ledelse å kunne se den eneste vei til avslutning på de sproglige og politiske stridigheter som raser i Finnland. De skandinaviske land har alle et stort kors i sine flagg — det er symbolsk. La oss bli korsets bannerbærere og føre kristendommens lære ut i hverdagslivet og virkeligheten. Fru Anna Didrikson vidnet om den forvandling som var kommet over henne og hennes arbeide som bankkasserer siden hun var blitt en kristen. Disponent Konrad Lauritsen mente at de sociale

En ung amerikaner Howard Blake var siste taler på eftermiddagsmøtet: Gud hadde sendt ham til Skandinavia og her var han blitt i mange år istedenfor den korte tid han hadde tenkt, fordi der var så meget arbeide for ham i de skandinaviske land. Gud har, sa Blake, en plan med Skandinavia. Det er disse land som kommer til å gi meget til verden som trenger bevis på at der finnes tro og samarbeide under Guds ledelse. Kvinner og menn herfra kan reise ut og vise at det går an. Der skal innen Skandinavia skapes en liten utvalgt minoritet som må gi sig helt til Gud, den skal bli den aktive fungerende kraft i samfundet. Minoriteter kan prege et helt lands karakter. Mennesker kan bli profeter og tale med Guds røst til verden. Jeg vet at de blir hørt i Amerika — der er et svermeri for Skandinavia — dere blir hørt når dere kommer over og forteller dem sannheten.

Ennu er det bare begynt her. Men hvis vi tar tid til å la Gud bestemme konkret over alt vi skal foreta oss, hvis vi skaper en slik gruppe mennesker som hører ham og lyder ham hver dag, da er jeg villig til å reise verden rundt med den.

problemer og arbeidsløshetsproblemer kan løses hvis vi bare lar Gud gjennom oss sette inn voldsomme positive krefter. Forutsetningen er at vi gir vårt eget jeg til ham og er villig til samarbeide. Jeg er overbevist om at Gud kan gjøre oss og dette Norge lykkelig og at der kan skapes en bølge av uselviskhet som rekker ut over grensen slik at vi og våre naboland kan bli til den største nytte for verden. Ingeniør Stig Lövgreen fra Borås berettet om hvorledes han sammen med en syerske ved tekstilfabrikkene hadde fått spredt Guds ånd og var overbevist om at Gud hadde en plan med den svenske tekstilindustri. Bestyrerinnen Elli Røiseth fra Bergen beskrev hvorledes Guds ånd kom inn mellom arbeidsgivere og arbeidere og iett forhandlingene og samarbeidet, disponent Knut Isachsen gav nogen beviser på at Gud hadde ordnet op i motstand innen fabrikkene og var overbevist om at alle konflikter kan ordnes ved Hans hjelp slik at man får fred og samarbeide istedenfor negativ konkurranse.

Kirke og kristendom.

Tanker efter Sven Stolpes foredrag og diskusjonen i Studentersamfundet.

Bergens Aftenblad

Av sogneprest Th. Dahl. 11. 2. 39

Først vil jeg gjerne forklare, hvorfor jeg ikke bad om ordet i diskusjonen i Studentersamfundet. For det første er jeg ikke fast medlem, men hadde bare den aften løst adgangsbillett til møtet og visste derfor ikke om jeg hadde rett til å delta i diskusjonen. Dernest visste jeg ikke at man for å få litt tid til et innlegg måtte be om ordet i pausen etter foredraget. Da diskusjonen begynte, blev det oplyst at de som herefter forlangte ordet, bare kunde få 3 minutter, og jeg trodde ikke jeg vilde klare å si noget av betydning på så kort tid.

Men efter den pressediskusjon som siden har vært ført, føler jeg trang til å gi uttrykk for mine tanker, og det ligger nær å be om plass i Bergens Aftenblad.

Hvad foredrag og diskusjon angår, vil jeg først si at jeg gikk hjem noget bedrøvet over at en efter min mening ensidig og urettferdig kritikk av kirken ikke minst kom frem hos foredragsholderen. Nu vet jeg at han kom i skade for å uttrykke sig slik at han blev adskillig misforstått, ikke minst på grunn av det svenske uttrykk «des bättre», som vel de aller fleste tilhørere trodde betydde det samme som «desto bedre». Sven Stolpe mente bare: Forsøk om du kan virkeliggjøre bergprekenens idealer uten Kristus! Jeg har ikke kunnet det, og du vil heller ikke klare det.

Hvad diskusjonen angår, vil jeg bare si: Jeg kom i Studenter-

samfundet så vel forberedt på å høre radikale meninger og utfall mot kirken, at jeg ikke blev overrasket. Jeg hadde kanskje snarere ventet voldsommere utfall. Og særlig vil jeg gjerne si, at teaterchefens indignerte utfall mot kirken på en viss måte berørte mig sympatisk. Hans citat av negerens ord tok jeg ikke altfor høitidelig, og hans innlegg var klart og saklig, om enn efter min mening høist ensidig og urettferdig mot kirken.

Nylig hørte jeg en fremtredende mann innen Oxford-gruppene si: «Gruppens folk har gjort forferdelig mange dumheter. Det er bare et Guds under at Gud har kunnet bruke dem». Den samme ydmyghet — og tro — mener jeg bør besjele kirkefolket. Den evangelisk-lutherske kirke tror ikke på en ufeilbar kirke eller pave eller ufeilbare prester. Vi har lært av Luther at kirken kan feile og har feilet, både i lære og liv. Derfor må kirken alltid be Gud om at han ved sannhetens ånd veileder den fremover til dypere erkjennelse av sannheten, og kirken må drive teologisk forskning for å nå fremover, og be Gud om nåde til å leve et rent og hellig liv og selv arbeide på sin frelse og helliggjørelse med frykt og beven.

Men også kirken må få lov å tro på det Guds under at Gud kan bruke den og har brukt den. Burde ikke de som synes det er så ufattelig at kirken tross alt ennå består, deri se et tydelig vidnesbyrd om at kirken ikke er

en menneskelig forening som stiftes idag og oppløses imorgen, men er en guddommelig innstiftelse, som gjennom tidene har sannet og gjennom alle tider påny skal sanne det Jesu ord til Peter: Dødsrikets porter skal ikke få makt over min menighet. Efter

et ord i 1. Timoteusbrev er Guds menighet sannhetens støtte og grunnvoll. Kirken holder sannheten oppe ved å overlevere bibelen fra slekt til slekt, og for hvert nytt slektledd forkynne evangeliet med nåde og sannhet. Takket være de martyrer som heller selv lot sig brenne enn de utleverte bibelen til forfølgerne som vilde brenne bibelen, har vi bibelen den dag idag, og der kan ennå lyde kristelig forkynnelse, og mennesker kan bli kristne.

Og skulde man ikke i det under at kirken består — selv i Spania — kunne se et vidnesbyrd om at kirken — tross alle dens feilgrep og synder — har hatt noget verdifullt å gi mennesker? I katolske land ser man overalt, i kirker og utenfor kirkene, krusifikser oppstillet, som taler sitt tause sprog om Guds kjærlighet i Jesus Kristus. Og korset og kirkebygningene peker opad mot himmelen, mot Gud og den evige verden.

Om verden ikke minst i våre dager er nokså full av materialister for hvem det synlige og timelige er alt, finnes der dog også overalt mennesker med en dyp lengsel efter evig liv og evig glede i den fullkomnere verden enn den vi nu lever i. Alle disse lengtende sjeler får ikke slukket sin tørst hos politikerne eller videnskapsmennene, men hos den foraktede kirke — med evangeliet.

En fremragende kjenner av den romersk-katolske kirke, Fr. Heiler, har sagt om den katolske kirke at den er et «complexus oppositorum», det vil si den omfatter de mest motsatte ting og mennesker, det rene hedenskap og den reneste kristendom som finnes i verden, syndige mennesker og mennesker så nær «helgener» som man kan bli det i denne verden. Det samme gjelder vel alle kirkesamfund. Der finnes intet kristensamfund som bare omfatter sanne kristne. Hyklere kan man finne overalt.

Hvis nogen vil angripe Arbeiderpartiet ut fra den kjensgjerning at der innen partiet finnes kjeltringer som har begått underlag i en fagforeningskasse, så vilde Arbeiderpartiet med rette avvise angrepet og si at det er meningsløst og tåpelig. Men er der ikke motstandere av kristendom og kirke som angriper

kirken ved å dra frem flere eller færre kristnes hykleri?

La oss kristne bli klar over at intet skader kristendom og kirke tilnærmedesvis så meget som mennesker der taler gudelig og lever ugudelig.

Men la våre motstandere være redelige i sitt angrep.

Kristendom er da først og fremst et spørsmål om hvem Jesus er, og hvad vi mener om ham.

Og hvorfor bare se på de hyk- lere som finnes innen kirken? Hvorfor ikke se på de edleste kristne som har levet innen kir- ken og nettop er blitt det de var ved kirkens hjelp?

Har ikke kirken frembragt menn som Augustin, Fran- siscus fra Assisi, Luther, Grundtvig og Hans Nielsen Hau- ge og kvinner som Monica, Ma- thilda Wrede og «Sibirs engel» for å nevne nogen få navn?

Det lar sig forstå at Søren Kierkegaard gikk til voldsomt angrep på kirken og prestene ut fra nidkjerhet for kristendom- mens sannhet, selv om vi mener at hans angrep særlig til sist var sykt. Kirken bør gjerne si: La en rettferdig slå mig i kjær- lighet! Men kirken må nettop ha lov til å be om en rettferdig og rimelig kritikk.

La være at kirken gjennom ti- dene har feilet f. eks. ved å gjøre motstand mot ny vitenskapelig erkjennelse og mot større social rettferdighet. Kan man nekte at kirken har gjort en veldig inn- sats for å lindre nød i verden? Kan man nekte at både den katolske og evangel- iske kirke har store fortjenester av skolen? Kan man nekte at der innen kirken har vært menn med varm forståelse av den so- ciale nød, så de har gått aktivt inn for social rettferd?

La oss alle være ydmyke og sannhetskjærlige og villige til å anerkjenne det verdifulle også hos våre motstandere, og ikke bare se hverandres feil.

Oxfordbeve- gelsen er blitt „aksjeselskap”

Dagbladet 17.2.39

For å kunne motta en donasjon på 20 000 kroner. — Oppvekkende rett i London.

LONDON

Til det engelske patent- og in- registreringsvesen er det nylig inn- løpt en merkelig ansøking. Det kom fra Oxfordgruppebevegelsen, som ønsket å bli registrert som aksje- selskap under navnet «Oxfordgrup- pen».

Saken har vakt pinlig oppmerk- somhet idet en hittil har betraktet Oxfordbevegelsen som en fri folke- bevegelse uten økonomisk organisa- sjon.

Grunnen til dette oppsiktvekkende skrittet er, heter det, at gruppen har mottatt en gave fra et nylig avdød medlem, dr. Margaret Grane, som testamenterte «The Oxford Group» 20 000 kroner ved sin død i januar. For å nyttiggjøre seg den- ne donasjonen hadde de ikke noe annet å gjøre. Testament-eksekuto- ren har imidlertid brakt saken inn for domstol idet han fremhoder at gruppebevegelsen i virkeligheten ikke eksisterer som arveberettiget part. Frank Buckmann gjør i sitt svar gjeldende at de er å betrakte som nærmeste arving.

På rettens bord ble det lagt fram en bok med titelen «Hva er Oxford- bevegelsen?» På spørsmål fra Buch- man om dommeren ville lese boka for å skaffe seg rede på hva Oxford- bevegelsen egentlig er svarte denne:

— Hvis det ikke er absolutt nød- vendig, vil jeg helst slippe!

liv og glød i alle øyeblikkene i den store forsamling om at den var grebet.

Efter foredraget var der vidnes- byrd hvis emne var: Har Gud fått bruke mig som sjelevinner? Hvorfor har han ikke fått bruke mig mer. Advokat Wikborg minnet tilslut om at Kristi kraft er ubegren- set.

På eftermiddagsmøtet talte profes- sor Moe, da biskop Berggrav ikke kom, grunnet sykdom. Professorens emne for foredraget var — forholdet mellem preken og vidnesbyrd i lys av det nye testamente. Det klare og in- teressante foredrag var meget givende.

Prost Smith avsluttet med andakt og hadde til tekst: Bli mine efter- følgere. De kristnes liv er verdens bibel.

Pastor Haugerud takket alle. Han gav prost Smith og sogneprest Lunde vakre avskjedsord.

Stående bad forsamlingen fadervår og pastor Haugerud lyste velsignelsen

G. H.